

Η ακροδεξιά στη Θράκη

Σε έκτακτη συνεδρίασή του, το διοικητικό συμβούλιο της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Πολίτη, την 1η Σεπτεμβρίου 2012 εξέδωσε την ακόλουθη ανακοίνωση:

Η σταθερή εξάπλωση της ρατσιστικής και μισαλλόδοξης βίας επεκτείνεται σε όλη τη χώρα χωρίς να βρίσκει ουσιαστικές αντιστάσεις. Η ζοφερή εικόνα που διαγράφεται έλαβε τον τελευταίο καιρό μια νέα πρωτοφανή διάσταση: την επέλαση των βαρβάρων στη Θράκη με στόχο μουσουλμάνους μειονοτικούς και χώρους λατρείας τους κατά τη διάρκεια του Ραμαζανιού. Η κρισιμότητα της κατάστασης έγκειται σε δύο κυρίως λόγους: από την μία πλευρά η άσκηση φυσικής βίας κατά μειονοτικών, με εξαίρεση τα γεγονότα του 1990, δεν είχε ξαναπαρουσιαστεί στην ελληνική ιστορία της Θράκης, τaráσσοντας τραυματικά τους όρους συμβίωσης μειονότητας/πλειονότητας. Από την άλλη, η προστασία που φαινομενικά προσφέρει η ιδιότητα του Έλληνα πολίτη υποχωρεί μπροστά στον διαχωρισμό Έλληνας /μη Έλληνας στην καταγωγή. Ήδη οι επιθέσεις κατά Τσιγγάνων έχουν καταδείξει την ταχύτητα και το εύρος της ανάπτυξης των ναζιστικών πρακτικών και της ατιμώρητης άσκησης βίας κατά του 'διαφορετικού' που στοχοποίησε κυρίως τους μετανάστες τους τελευταίους μήνες στη χώρα μας. Οι σποραδικές απειλές και επιθέσεις κατά ομοφυλόφιλων, Εβραίων και αριστερών συμπληρώνουν την γκρίζα κατάσταση που βιώνουμε και το πολιτικό παράδειγμα αντιπαράθεσης που οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε.

Η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου καλεί τον υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη να λάβει δραστικά μέτρα εφαρμογής του ποινικού νόμου με στόχο την προστασία μιας ολόκληρης κοινωνίας, στη Θράκη αλλά και σε ολόκληρη την Ελλάδα, από κάθε είδους ακροδεξιά στοιχεία και τις νέες παραφυάδες τους.

Το διοικητικό συμβούλιο της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

www.hlhr.gr

ΕΠΕΑ ΠΤΕΡΟΕΝΤΑ

GREECE HIGH-TECH, GREECE LOW-COST ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΗ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Τα Νέα Ελληνικά άρχισαν να διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο της Κατάνης, αμέσως μετά τον πόλεμο, το 1946, από τον διακεκριμένο αρχαιολόγο καθηγητή Guido Libertini (1888-1953) και κατόπιν από τον επιφανή βυζαντινολόγο καθηγητή Rosario Anastasi (1926-1989), μαθητή του μεγάλου ελληνιστή και διευθυντή του πρώην Ινστιτούτου Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών της Κατάνης καθηγητή Quintino Cataudella (1900-1984).

Το 1968 αναγορεύθηκε υφηγητής της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας ο αείμνηστος καθηγητής Giuseppe Spada-

ro (1926-2003) –μαθητής του Quintino Cataudella–, ο οποίος το 1980 έγινε τακτικός καθηγητής στην έδρα της Μεσαιωνικής και Νεοελληνικής Φιλολογίας και στη συνέχεια Διευθυντής του Τομέα Αρχαιολογικών, Φιλολογικών και Ιστορικών Σπουδών. Παράλληλα, όμως, συνέχισε και τη διδασκαλία των Νέων Ελληνικών.

Η Κατερίνα Παπαθέου (Katerina Paratheu), μαθήτριά του καθηγητή Spadaro και βοηθός του από το 1992, είναι σήμερα επίκουρη καθηγήτρια Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου της Κατάνης, στη Σικελία. Διδάσκει Νέα Ελληνική Γλώσσα, Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Λογοτεχνία καθώς και Στοιχεία

της Μεσαιωνικής και Νεότερης Ελληνικής Γλώσσας. Με προσπάθειές της επιτεύχθηκε η ίδρυση μίας ακόμη έδρας Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Κατάνης, εκτός από εκείνη της Σχολής Ξένων Γλωσσών που λειτουργούσε υπό τη διεύθυνση της καθηγήτριας Anna Zimbone. Έτσι, αυξήθηκε το ενδιαφέρον τόσο των φοιτητών όσο και των καθηγητών της Φιλοσοφικής Σχολής σχετικά με τη νέα ελληνική γλώσσα και φιλολογία.

Οι μόλις τέσσερις φοιτητές που επέλεξαν το μάθημα των Νέων Ελληνικών και παρακολούθησαν τα σεμινάρια της δεύτερης έδρας κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της (ακαδημαϊκό έτος 2007-2008), αυξήθηκαν εντυπωσιακά στα επό-

Ο Στέφανος Παπαγεωργίου διδάσκει ιστορία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

μενα έτη. Έτσι, σήμερα το μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας παρακολουθούν περισσότεροι από εβδομήντα φοιτητές, και περίπου οι διπλάσιοι το μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας.

Αυτός ο αριθμός είναι εξαιρετικά σημαντικός για τον τομέα των Νεοελληνικών Σπουδών, ο οποίος κάθε χρόνο συρρικνώνεται ολοένα και περισσότερο λόγω της μείωσης της χρηματοδότησης, της κατάργησης εδρών του και, βεβαίως, επειδή οι Νεοελληνικές Σπουδές δεν προσφέρουν εύκολη επαγγελματική αποκατάσταση στους πτυχιούχους τους.

Η κ. Παπαθέου, που από χρόνια είναι μέλος του επιστημονικού προσωπικού του Κέντρου Έρευνας Νεότερης Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου, έχει δημοσιεύσει πέραν από μεταφράσεις σπουδαίων συγγραφέων (Θεοτόκης, Καραγάτσης, Καρκαβίτσας, Παπαδιαμάντης, Πατρίκιος, Σεφέρης, κ.ά.), μονογραφίες άρθρα και μελέτες σχετικά με τις πολιτισμικές σχέσεις ανάμεσα στην Ελλάδα και την Οθωμανική Αυτοκρατορία (ειδικότερα σχετικά με την Μικρασιατική Καταστροφή), τη νεοελληνική γραμματολογία και την ιστορία των ιδεών μέσω της περιηγητικής γραμματείας και του ξένου και ελληνικού περιοδικού τύπου (16ος-19ος αι.). Η τελευταία μελέτη της (2011) έχει τίτλο *L'universo dei derelitti e il mondo dell'idillio nella penombra dell'Illuminismo. Il muto, il cieco e il pazzo in Arghyris Eftaliotis* (Το σύμπαν των "ταπεινών" και ο κόσμος του ειδυλλίου στο λυκόφως του Διαφωτισμού. Ο βουβός, ο τυφλός και ο παράφρων στον Αργύρη Εφταλιώτη) και αποτελεί μια συστηματική προσπάθεια καταγραφής της ελληνικής διασποράς και της τυπογραφικής δραστηριότητας στη δυτική και ανατολική Ευρώπη και των κύριων χαρακτηριστικών του γλωσσικού ζητήματος από την εποχή του Σοφιανού, με ανέκδοτες μεταφράσεις κειμένων του Δούκα, Κοδρικά κ.ά. Στον επίλογο του βιβλίου αυτού που συντάχθηκε από τον καθηγητή Giuseppe Giarrizzo, εξέχον μέλος της φημισμένης επιστημονικής ακαδημίας της Ρώμης Accademia dei Lincei, ο διακεκριμένος ιστορικός γράφει με επαινετικά λόγια για το βιβλίο: «*Η πολιτικότητα της συζήτησης μεταξύ πατρίδας και γλώσσας είναι ένα κεντρικό θέμα στην "ιστορία των εθνών" της Ευρώπης. Να ξαναρχίσουμε από την Ελλάδα μπορεί να είναι η σωστή επιλογή. Και από την νεότερη Ελλάδα που δεν είδε να της επιστρέφεται από την Ευρώπη του 18ου-19ου αι. η μεγαλοπρεπής δωρεά του κλασικού πολιτισμού, ενός πολιτισμού που αναπτύσσε-*

ται ανάμεσα στην ελληνικότητα του ελλαδικού χώρου και στην ελληνικότητα εκτός συνόρων, αυτήν της διασποράς. Η Ευρώπη αναζήτησε την "χριστιανική" Ελλάδα για να την κάνει πρώτα αντι-ισλαμικό και έπειτα αντι-οθωμανικό προπύργιο. Και σ' αυτές τις σελίδες καταγράφεται η παθιασμένη προσπάθεια της Ελληνικής Διασποράς για την προώθηση της λαϊκής γλώσσας σε λογοτεχνική -μέσα από δρόμους που ήδη διέτρεξαν οι "λαοί" της Ευρώπης: την ίδια στιγμή που, μέσα και έξω από το χώρο των Βαλκανίων, μετέφραζαν στα νέα ελληνικά κλασικά έργα του πρώιμου και όψιμου Διαφωτισμού».

Τα μαθήματα της κ. Παπαθέου έχουν ως χαρακτηριστικό τη διάδραση μεταξύ καθηγητή και φοιτητών, τη χρήση πολυμέσων στη διδασκαλία και την ενσωμάτωση πολιτισμικών στοιχείων που προσελκύουν το ενδιαφέρον των φοιτητών για το αντικείμενο, ενώ προσφέρουν μία πιο σφαιρική γνώση του ελληνικού πολιτισμού, της κουλτούρας και της ελληνικής ιστορίας. Συγκεκριμένα, στα μαθήματα γλώσσας και λογοτεχνίας προστίθενται προβολές επιλεγμένων ταινιών του ελληνικού κινηματογράφου, με ιδιαίτερη προσοχή σε ταινίες-διασκευές λογοτεχνικών έργων ελλήνων δημιουργών, ακροάσεις ελληνικών μουσικών συνθέσεων, επιπλέον γλωσσικά εργαστήρια με έλληνα καθηγητή, κ.ά. Συνήθως, το τέλος του ακαδημαϊκού έτους συνοδεύεται από διάφορες πρωτοβουλίες επιστημονικού και πολιτισμικού ενδιαφέροντος, όπως διαλέξεις, σεμινάρια, εκδηλώσεις και συνέδρια προς τιμήν της Ελλάδας, με καλεσμένους σπουδαίους ελληνοιστές από την Ιταλία, όπως τον Vincenzo Rotolo και τον Massimo Peri, και από το εξωτερικό, κορυφαίους καθηγητές από την Ελλάδα, καθώς και εξέχουσες προσωπικότητες του ελληνικού πολιτισμού, όπως ποιητές, συγγραφείς ή και εκπροσώπους των Ελληνικών Αρχών.

Για παράδειγμα, χάρη στη γενναιοδωρη (και μοναδική γενικότερα) χρηματοδότηση της Πρεσβείας της Κύπρου, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011, η έδρα των Νέων Ελληνικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής διοργάνωσε διήμερο σεμινάριο με θέμα την «Πολιτισμική υβριδικότητα σε πεζογραφικά κείμενα του 19ου και του 20ού αιώνα», με εισηγήτρια την καθηγήτρια Μεσαιωνικής και Νεοελληνικής Φιλολογίας του ΑΠΘ Μαρία Μικέ. Επιπλέον, διοργάνωσε σεμινάριο με τίτλο «Μεταφράζοντας τον Πέτρο Μάρκαρη και σκηνοθετώντας τον

Τίτο Πατρίκιο», με εισηγητές τον Andrea di Gregorio, συγγραφέα και μεταφραστή για τον ιταλικό εκδοτικό οίκο Bompiani (επίσημο μεταφραστή του Μάρκαρη στην Ιταλία) και τον Νίκο Χρυσικάκη, σκηνοθέτη, παραγωγό, φωτογράφο και δημιουργό του διεθνούς ντοκιμαντέρ «*Titos Patrikios a poet in precarious balance*», καθώς και σεμινάριο-συνάντηση με θέμα την αστυνομική λογοτεχνία του Π. Μάρκαρη με εισηγητές τον ίδιο τον Μάρκαρη, τον Andrea di Gregorio, τους καθηγητές Ιταλικής Λογοτεχνίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Κατάνης Antonio Di Grado και Rosario Castelli και συντονίστρια την υπεύθυνη καθηγήτρια της έδρας Κατερίνα Παπαθέου. Τέλος, με εισηγητή τον Andrea di Gregorio, διοργάνωσε σεμινάριο με θέμα τη λογοτεχνική μετάφραση και τη δημιουργική γραφή. Όλες οι πρωτοβουλίες της έδρας στέφθηκαν με μεγάλη επιτυχία και με εντυπωσιακή προσέλευση κόσμου και απέσπασαν πολύ θετικές εντυπώσεις και συχαρητήρια από τον τοπικό τύπο.

Όμως, η δραστηριότητα της έδρας των Νέων Ελληνικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Κατάνης δεν περιορίζεται στα πανεπιστημιακά σύνορα, μα τα ξεπερνάει προσπαθώντας να γίνει σημείο αναφοράς για την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό, όχι μόνο για τους φοιτητές της. Το έτος 2011, μετά από αίτηση της Κατερίνας Παπαθέου αναγνωρίστηκε από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων) ως επίσημο εξεταστικό κέντρο για τις εξετάσεις Πιστοποίησης της Ελληνομάθειας. Υπεύθυνες του εξεταστικού κέντρου ορίστηκαν η Κατερίνα Παπαθέου και η Νικολέτα Ραλλάκη, συνεργάτιδα της έδρας σε διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες από το έτος 2010 και υποψήφια διδάκτωρ στον Τομέα των Ανθρωπιστικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Κατάνης. Αυτή η αναγνώριση είναι εξαιρετικά σημαντική για την έδρα, καθότι είναι μόλις το τρίτο αναγνωρισμένο εξεταστικό κέντρο σε όλη την νότια Ιταλία, μαζί με αυτά του Λέτσε και της Νάπολης. Επίσης, η Παπαθέου και η Ραλλάκη εγκαινίασαν ειδικό κύκλο μαθημάτων με στόχο την προετοιμασία των υποψηφίων για τις εξετάσεις Πιστοποίησης της Ελληνομάθειας τον Μάιο της ίδιας χρονιάς, το εξεταστικό κέντρο που συντονίζουν διεξήγε για πρώτη φορά τις πρώτες εξετάσεις του με επιτυχή αποτελέσματα για όλους τους υποψηφίους. Τα

μαθήματα προετοιμασίας (περισσότερες από 200 ώρες διδασκαλίας) και οι εξετάσεις διεξήχθησαν με την ίδια επιτυχία και με περισσότερους υποψηφίους τη φετινή χρονιά, γεγονός πολύ θετικό τόσο για το μέλλον του εξεταστικού κέντρου όσο και για την αύξηση του ενδιαφέροντος για την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό. Πρέπει να υπογραμμίσουμε ακόμη, ότι στο Πανεπιστήμιο της Κατάνης οι μόνες γλώσσες για τις οποίες διεξάγονται αναγνωρισμένες εξετάσεις πιστοποίησης είναι η ισπανική, η γερμανική και η νέα ελληνική.

Η Παπαθέου στοχεύοντας πάντα στην προώθηση της διδασκαλίας των νέων ελληνικών κατά το σχολικό έτος 2010-2011 ξεκίνησε με δική της πρωτοβουλία συνεργασία με το Κλασικό Λύκειο «Nicola Spedalieri» της Κατάνης, για ένα κύκλο μαθημάτων (30 ωρών) διδασκαλίας της νέας ελληνικής γλώσσας σε αρχάριους. Ύστερα από την επιτυχημένη έκβαση των μαθημάτων και το ενδιαφέρον των μαθητών, ο διευθυντής αποφάσισε να ανανεώσει τη συνεργασία για τα επόμενα χρόνια.

Επιπροσθέτως, η έδρα άρχισε εδώ και χρόνια μια σημαντική και νομίζω πρωτοποριακή για έδρα Φιλολογίας συνεργασία με τρία Μουσεία της Αθήνας: το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο και το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο. Συγκεκριμένα, χορηγούνται στους διακριθέντες φοιτητές υποτροφίες που καλύπτουν μέρος των δαπανών μετακίνησής τους στο εξωτερικό, για να πραγματοποιήσουν επαγγελματικό stage στα παραπάνω ελληνικά ιδρύματα. Μάλιστα, η Παπαθέου ελπίζει από το επόμενο ακαδημαϊκό έτος να συνάψει συμφωνίες συνεργασίας και με άλλα ιδρύματα και πανεπιστήμια (προς το

παρόν, αναμένει απαντήσεις από τον τομέα «Σχέσεις με την Ελλάδα» του Ιταλικού Εμπορικού Επιμελητηρίου).

Τέλος, ένας από τους κύριους στόχους της έδρας είναι η δημιουργία ειδικού μαθήματος επιχειρηματικών ελληνικών, το οποίο θα δίνει τα εφόδια στους συμμετέχοντες, ώστε να μπορούν να αναζητήσουν εργασία στην Ελλάδα. Η υπεύθυνη της έδρας έχει την πεποίθηση ότι η νέα ελληνική γλώσσα δεν χρησιμεύει μονάχα για την προώθηση του ελληνικού πολιτισμού, αλλά και για τη δημιουργία επαγγελματικών συναλλαγών ανάμεσα στις δύο χώρες, γιατί θεωρεί την Ελλάδα ως μία παραγωγική χώρα που δεν έχει μόνον ένδοξο παρελθόν αλλά και δυναμικές προοπτικές. Σύμφωνα με τα λόγια της, «*το πρόγραμμα της Έδρας βασίζεται, πράγματι, στην πεποίθηση ότι η ευδοκίμηση της Ελλάδας –όπως και κάθε κράτους και πολιτισμού– βασίζεται και στις συνεχείς επενδύσεις στον τομέα της παιδείας και παράλληλα στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και των φυσικών πόρων της χώρας, όπως απέδειξε η ίδια η ελληνική ιστορία από τον Αρχιμήδη στον Νικόλαο Γέππα, από τον Ευγένιο Βούλγαρη στον Νίκο Λογοθέτη*». Γίνεται έτσι αντιληπτό ότι ο αληθινός πλούτος της Ελλάδας δεν είναι μονάχα η ιστορία της, η γλώσσα της, τα ιστορικά μνημεία, τα μουσεία της και οι φυσικές ομορφιές της, συχνά τοποθεσίες πετυχημένων ξένων ταινιών, αλλά η ίδια η Ελλάδα. Το μέλλον της είναι στη χώρα της και στους ανθρώπους της. Από κει θέλει να ξανα-ξεκινήσει η Παπαθέου· θέλει να επιστρέψει στην Ελλάδα αυτά που δανείστηκε η Ευρώπη αγνώμων, προβάλλοντας μάλιστα σε αντάλλαγμα μια εικόνα της χώρας συχνά μόνο φολκλοριστική, κατά την οποία η Ελλάδα ταυτίζεται μόνο με την Ακρόπολη

ή με παραλίες, μουσακά, συρτάκι και με μία εκ γενετής τεμπελιά. Άμεσος νέος στόχος της έδρας είναι συνεπώς η δικτύωση με τις λεγόμενες επιστημονικές Σχολές (Πολυτεχνείο, Οικονομία, Ιατρική, κ.ά.), προσελκύνοντας παραδοσιακές και νέες δυναμικές επιχειρήσεις, π.χ. από τον χώρο της ναυτιλίας, της επιστημονικής βιομηχανίας μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, των ειδικών εξειδικευμένων κέντρων για την τεχνητή γονιμοποίηση και για την ορθοπεδική.

Η κ. Παπαθέου πιστεύει ότι η ανάπτυξη και η υποστήριξη της γλώσσας και του πολιτισμού της Ελλάδας βελτιώνει την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητάς της και την προσπάθεια εξευρωπαϊσμού, έτσι ώστε να διατηρεί πάντα η Ελλάδα την αναβαθμισμένη θέση της στον διεθνή επικοινωνιακό χάρτη· και η αξιολόγηση κάθε χώρας μπορεί να πραγματοποιηθεί πιο εύκολα αν προϋποθέτει στέρεες βάσεις υψηλού επιπέδου παιδείας και πολιτισμική γνώση του ελληνικού εδάφους. Η γνώση της γλώσσας και του πολιτισμού είναι το πρώτο βήμα για μια αποτελεσματική και αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών για να εντοπιστούν δυνητικοί εταίροι ερευνητικών προγραμμάτων, να διερευνηθούν θέματα ουσιαστικής σημασίας για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων, για την προώθηση πολιτισμικών και επιχειρηματικών συνεργειών, την εξάπλωση καινοτομιών και τέλος για να αυξηθεί το επίπεδο της ανταγωνιστικότητας του περιφερειακού συστήματος. Τώρα πια δεν ωφελεί να θυμόμαστε το παρελθόν, ούτε να στενοχωριόμαστε για το παρόν, αλλά να προσπαθήσουμε να κτίσουμε για το μέλλον συνεργασίες και συμπράξεις.

